Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 214. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 14-го ЖОВТНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 14, 1953. No. 214. VOL. LXI.

ДЕМОКРАТ БИРК НАСТУПНИКОМ СЕНАТОРА ТЕФТА

ПАРТІЙНЕ ВІДНОШЕННЯ В СЕНАТІ 48 ДО 48; ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ НІКСОН ДАЄ ПЕРЕВАГУ ОДНОГО ГОЛОСУ

Колумбус, Огайо. — Демократичний губернатор стейту Огайо Френк Дж. Ловші іменував сенатором демократа Томаса А. Бирка, дотеперішнього посадника Клівленду. Бирк з а й м а є сенаторський пост, який звільнився після смерти сенатора Роберта А. Тефта, що був одночасно республіканським провідником у Сенаті. Партійне відношення в Сенаті представляється так: демократи — 48 сенаторів, республіканці — 47, але з ними голосує в організаційних справах Сенату незалежний республіканець з Орегону сенатор Вейн Морс. Віцепрезидент Ніксон, що з уряду є предсідником Сенату, своїм голосом збільшить число республіканських голосів до 49. Ловші запевнив, що сенатор Бирк своїм голосом не буде старатися змінити теперішню республіканську більшість у Сенаті ні порушити його організацію. Новий сенатор Бирк має 55 років, перед обняттям посту посадника Клівленду був правником, і недавно заявив, що не буде старатися про поновний вибір на посадника з платнею 15,000 долярів річно, бо вже зложив велику фінансову жертву, займаючи цей пост. Ловші іменував нового сенатора, не порозумівающися з ним, але пізніше Бирк заявив, що він приймає цю несподівану для нього номінацію. Бирк заняв пост посадника в 1945 р., коли Ловші був вибраний на губернатора, а тепер знову займає поважне становище сенатора також як іменований губернатором Ловші. Він признався, що це „не легке завдання займати пост великого сенатора, одного з найбільших", і одночасно висловив свій подив для сенатора Тефта, наслідуючи при цьому губернатора Ловші, який 1950 року заявив був під час виборів, що він, хоч демократ, може голосувати на республіканця Тефта. Демократи стейту Огайо заявляють, що вони будуть сильні під час виборів 1956 р., коли губернатор Ловші буде кандидувати на сенатора, щоб пізніше сягнути по ще вище становище.

Сенатська Комісія виявляє шпигів у сиґналізаційному корпусі

Ню Йорк. — Постійна Сенатська Слідча Підкомісія розпочала переслухування в справі „ дуже небезпечного шпигунства" у радарних працівнях Армії в Форті Монмавт. Під час закритого засідання сесії підкомісії, сенатор МекКарті ствердив, що шпигунство, викрите у Форті Монмавт, настільки розгалужене, що могло становити загрозу для всього сиґналізаційного корпусу (корпусу зв'язку). Ворожі зусилля в даному випадку були спрямовані на виявлення оборонних заходів країни проти можливого атомового нападу з повітря. Вістки про шпигунство виявились настільки поважні, що на одному з засідань Слідчої Підкомісії буде присутній Роберт Стівенс, секретар Армії. Комісія допитує п'ять цивільних осіб, що працювали у Форт Монмавт, серед них один займав відповідальне становище, як спеціяліст радару. Імена їх ще зберігається в таємниці, як рівно ж подробиці їхнього переслухування. Проте відомо, що дехто з них відмовляється відповідати на запити, зокрема щодо відносин із шпигунами Розенберґами. Щоб взяти участь в переслуханнях, голова Слідчої Комісії, Мек Карті перервав свою пошлюбну подорож. На засіданнях присутня й молода дружина сенатора, що пов'язана з працею Підкомісії, як секретарка Підкомісії.

Найвищий Суд вирішує справу загадок, передаваних через радіовисильні

Вашинґтон. — Найвищий Суд під проводом нового головного судді Ірла Воррена вирішив розглянути 42 випадки, в яких, на думку позовників, порушено конституційні права громадян ЗДА. Одночасно вирішено відкинути коло 200 скарг, належно не обґрунтованих. Між справами, які вирішує Найвищий Суд, є скарга, що її внесла Федеральна Комісія Комунікації проти трьох найбільших радіовисилень Нешенел Бродкестінґ Компані, Амерікен Бродкестінґ Компані і Колумбія Бродкестінґ Систем, що в свої програми включають загадки, за розв'язання яких дають нагороди. Комісія твердить, що ці програми нагадують льотерію, і тому вони незаконні і їх треба заборонити. Головний суддя Воррен не бере особистої участи в вирішуванні цих усіх скарг, бо вони були внесені і дискутовані в Найвищому Суді ще перед тим, поки він обійняв це високе становище. В суді проводить найстарший віком суддя Гуґо Л. Блек.

Виявлено пачкування наркотиків до ЗДА

Ню Йорк. — Федеральним аґентам, у співпраці з французькою поліцією, вдалося викрити осіб, що перепачковували цінний наркотик героїну до ЗДА. Сконфісковано одинадцять фунтів чистої героїни, що її вартість на чорному ринку обраховується на 500,000 долярів. Це найбільша кількість контрабандної героїни, виявлена за останніх п'ятнадцять років. — Французька поліція заарештувала двох пачкарів в Марселі, а одночасно федеральні аґенти, що спеціялізуються на боротьбі з наркотиками, і митні урядовці затримали в Ню Йорку чотири особи, що з них два моряки. Пачкарі прибули французьким кораблем „Фляндрія".

ПРОФ. БИРНГЕМ ПІДКРЕСЛЮЄ ЗАЦІКАВЛЕННЯ АМЕРИКИ ВИЗВОЛЕННЯМ УКРАЇНИ

В ПРИВІТІ ЗБОРАМ УКК РЕКОМЕНДУЄ ДОПОМОГУ ВИЗВОЛЬНИМ ЗМАГАННЯМ УСІХ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ

Ню Йорк.—Проф. Джеймс Бирнгем, автор відомих книжок: „Майбутня п о р а з к а большевизму" та „Політика визволення чи здержування", надіслав останнім річним нарадам Українського Конґресового Комітету привітального листа, в якому виявляє зацікавлення кожного американця справою визволення України і рекомендує американську допомогу визвольним рухам поневолених Москвою народів. Виправдуючись, що сам не може особисто взяти участи в нарадах УКК, проф. Вирнгем м.і. пише:

„Ваша Крайова Рада зібралася в період незвичайно важливий для величезної боротьби, що опановує нашу добу і що остаточно вирішить, чи людство житиме вільно, чи буде підкорене тоталітарній тиранії. В останніх місяцях деякі голоси у вільному світі, наприклад в Англії, Франції, Канаді, Індії, знову рекомендують ф а т а л ь н и й шлях угодівства. Не зважаючи на гіркі лекції наших часів, вони, спонукані марними побоюваннями, втомою або непереможною іґноранцією, дораджують нам „переговорювати" з Москвою та шукати „пристосування", „співіснування", „модусу вівенді". На жаль на ці пропозиції відгукнулись і деякі визначні провідники опінії в нашій власній країні. Іронією тих нових намагань угодівства є те, що їх видвигається власне в тому часі, коли московський режим, після смерти Сталіна та викликаної нею внутрішньої боротьби за контролю, втратив рівновагу і є уразливий, як ніколи не був раніше й може вже ніколи не буде в майбутньому. Якщо б ці угодівці мали успіх, вони тільки полегшили б режимові атмосферу для його консолідації й тим самим прислужилися б інтересам Москви... Тим часом, ситуація вимагає не повороту від здержування до угодівства, але проґресу від здержування до визволення..."

„Я не потребую пригадувати вам — пише далі проф. Бирнгем — вимоги справжньої політики визволення для всіх народів і держав, підкорених тепер комуно-російському володінню. Цілі визволення дорогі для вас, бо вони означають волю для України, країни ваших батьків, тепер трагічно поневоленої. Вони дорогі для вас теж і як американців, як громадян цієї держави, що зачалася з волі та віддана ідеї вільности для всіх людей. Я бажаю звернути вам увагу на наступні роки на одне завдання, що видається мені за найважливіше в теперішній коньюнктурі. Всі американці, не зважаючи на їхнє походження, однозгідні в тому, що всі люди й народи мають право бути вільними. За малими тільки виїмками, вони раділи б визволенням усіх поневолених народів совєтської імперії. Але мало американців здає собі справу з того, що визволення поневолених Москвою народів не є люксусом і справою інших людей, але теж і нашою власною... З'єдинені Держави не можуть залишитися вільні, якщо 800,-000,000 людей мають залишатись назавжди в неволі у Москви. В гру входить наша власна безпека, як і наша честь та наші ідеали. Це правда, в якій ми повинні переконати наших співгромадян. Якщо ця правда буде виявлена, тоді не може бути й думки про неґативну політику угодівства або здержування. На підставі тієї правди, наша нація, маючи повну підтримку публічної опінії, пішла б вперед до перспективи визволення, світової волі та тривкого миру..."

Лист проф. Бирнгема був відчитаний під час влаштованого з нагоди річних нарад Крайової Ради УКК бенкету, на якому виступали з промовами б. конґресмен Армстронґ, конґресмен Фіґен, д-р Д. Полінґ, Едвард О'Коннор, проф. Решетар та інші. На бенкеті були приявні й окремо представлені репрезентанти інших поневолених народів, зокрема литовців, лотишів, словаків, білорусів, азербайджанців та козаків..

Твердження а м е р и к а н с ь к и х промовців, як теж тези, видвигнені в звітах, доповіді й дебатах, увійшли опісля до резолюцій, що їх приготовила окрема резолюційна комісія під головуванням адв. Михайла Пізнака та з участю адв. Степана Яреми й д-ра М. Стахова. На перше місце в тих резолюціях поставлено пересторогу для Америки та вільного світу проти нових тенденцій угодівства й переговорів з Москвою. Цю пересторогу окремо підкреслив „Н.И.Таймс" у своїм повідомленні про наради УКК.

РЕЦЕНЗЕНТ „Н. Й. ТАЙМСУ" „ВЖЕ ЗНАЄ РІЗНИЦЮ МІЖ УКРАЇНОЮ І РОСІЄЮ"

Ню Йорк.—„Хай мені вільно буде заявити, що тепер я вже знаю різницю між Україною і Росією" твердить рецензент „Ню Йорк Таймсу", п. Герольд С. Шонберґ, у відповідь на протест Хору „Думка" проти його заввави в рецензії на недавній концерт „Думки" в Тавн Гол, що хор виконав пісні „російських композиторів, правдоподібно українців." У листі до голови Хору „Думка", інж. А. Осадци, п. Г. С. Шонберґ дослівно пише: „Я цілком певно допустився серйозної помилки в моїй рецензії на виступ української „Думки", і льояльні прихильники Вашої організації не дозволили мені забути це. Одержано багато листів з рішучими протестами. Прохаю вибачення за ту несвідому помилку і хай мені буде вільно заявити, що тепер я вже знаю різницю між Україною і Росією". Дослівний протестаційний лист „Думки" проти назви „південні росіяни" в рецензії на той самий концерт надрукувала німецька газета „Штатсцайтунґ унд Геральд" з 10-го жовтня ц. р.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ДИПЛОМАТ ОДЕРЖАВ ВИЯСНЕННЯ В. БАРКИ

Недавно повідомлено, що В-во „Свобода" переслало Редакції „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" у Вашинґтоні довшого листа Василя Барки, в якому автор „Раю" виясняє важливіші помилки, що їх допустився не названий на ім'я американський дипломат у надрукованому в тому журналі інтерв'ю відносно „Внутрішніх фактів про Совєтський Союз". Управитель журналу, п. Карсон Ф. Лиман, переслав управителеві „Свободи" п. Д. Галичинові листа, в якому висловлює вдячність за посередництво у пересилці листа Барки і заявляє: „Ми радо передаємо залученого листа американському дипломатові, який дав нам своє інтерв'ю. Ми високо оцінюємо зацікавлення п. Барки, яке спонукало його написати коментар."

● Генерал лейтенант Елвуд Р. Квісада заявив, що ЗДА мусять бути сильні, бо в противному випадку вони будуть знищені. Генерал Квісада був командантом армійських літунських сил під час другої світової війни.

● В залізничій катастрофі н Канаді згинули дві особи: інженер і паляч.

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР В РОЗМОВІ З П-НЕЮ ПАНДІТ

Голова Генеральної Асамблеї ОН, п-ні Пандіт, індійка, відвідала президента Айзенгавера в Білому Домі та мала з ним розмову в справі Кореї. На конференції був приявний державний секретар Доллес (в центрі). П-ні Неру опісля заявила, що розмова з президентом Айзенгавером була „дуже одверта і щира".

Підготовні наради в Кореї відбудуться 26-го жовтня

Вашинґтон. — З'єдинені Держави, діючи в імені 16-ти комбатантських держав, що їх визначили Об'єднані Нації, як своїх делеґатів, на п о л і т и ч н у конференцію в справі Кореї, передали за посередництвом Швеції комуністично - китайському урядові згоду на зустріч із комуністами в Панмунджомі для обговорення підготовчих подробиць мирової конференції, а саме часу і місця. У цій ноті ЗДА застерігаються, що Панмунджом може служити тільки, як місце вступних розмов, а не як місце самої політичної конференції. В ноті пригадується також становище самих комуністів, які настоювали були в переговорах про перемир'я, щоб у конференції брали участь тільки держави, анктивно заанґажовані у корейській війні, і що ця вимога була уточнена в договорі про перемир'я, в уступі про „дві сторони" на конференції. Як дату зустрічі, американська нота подає день 26-го жовтня. Текст ноти, висланої до комуністів, був прийнятий на конференції репрезентантів 16-ти держав у Вашинґтоні. З'єдинені Держави репрезентував на тій конференції Артур Дін, спеціяльний асистент Дж. Ф. Доллеса в справі корейських переговорів.

Корейська проблема була заторкнена також у розмові, що її мала президентка Генеральної Асамблеї Пандіт з президентом Айзенгавером. Президент запевнив паню Пандіт, що ЗДА зроблять усе можливе, щоб облегшити працю Невтральної Комісії в Кореї, і висловився при цьому з великим признанням про поведінку індійців. В Кореї новий головний командувач військ ОН ген. Гол відвідав в Сеулі президента Сингмана Рі й голову Невтральної Комісії, індійського генерала Тімайя. У зв'язку з процедурою „переконування", яка має розпочатись цього тижня, Невтральна Комісія поширила між полоненими неповоротцями друковані інструкції, в яких, між іншим, зазначила, що коли б комуністи хотіли з кимнебудь із полонених говорити персонально, то така розмова не може тривати довше як 45 хвилин.

Департамент оборони не думає зменшувати військових відділів у Кореї

Вашинґтон. — Асистент секретаря оборони, Джан Гена, який займається справами людського складу і персоналу, відбув інтерв'ю для журналу „Юнайтед Стейтс Нюс енд Ворлд Ріпорт". Розмова торкнулась с п р а в и дальшої оборони Кореї. З цього приводу асистент секретаря оборони заявив, що ЗДА не послаблять своїх військових відділів у Кореї. Навпаки, ці військові відділи розпочали будувати нову могутню оборонну лінію, „бо існує можливість відновлення стрілянини". Військове поготівля продовжуватиметься доти, доки не буде певним, що комуністи дійсно бажають миру. Тож департамент оборони втримуватиме й далі на дотеперішньому рівневі силу своїх відділів у Кореї, що може бути „неокреслено довго". Ще перед замиренням в Кореї запляновано зменшити військову силу ЗДА з 3,560,000 до 3,360,000 осіб. Це не торкається Кореї. Якщо стане певним миролюбство комуністів, тоді тільки буде змога зменшити військові відділи, що розташовані в Кореї, на 51,000 з-поміж складу армії і 5,000 з корпусу фльоти. Армія має тепер двадцять дивізій, окрім того шість дивізій влучено до інших бойових з'єднань. Можна припускати, що у випадку „великої війни" цих відділів не вистачить. Повітряні сили досягнуть у цьому році сили 110-115 крил, цілковито забезпечених вирядом і людським персоналом, — ствердив представник департаменту оборони.

Голова комісії атомової енерґії домагається збільшення запасу бомб

Індіянополіс. — Звертаючись до присутніх на річній нараді стейтових командантів Американського Леґіону, голова Об'єднаної Конґресової Комісії Атомової Енерґії, Стерлінґ Кол висунув домагання збільшити запас найновіших бомб. На думку С. Кола, війна з Совєтами доти не вибухне, доки ЗДА мають задовільну військову оборонну силу. Зокрема, країна повинна посилити продукцію водневої бомби, бо в цій ділянці Росія має можливість перевершити силу ЗДА.. Якщо ЗДА не втримають на належному рівні свою оборону, то це буде „наявне запрошення" Совєтському Союзові розпочати війну.

Тривка згода Совєтів і сателітів в ОН

Об'єднані Нації. — Коли один совєтський внесок прийшов під голосування в Правничій Комісії Об'єднаних Націй, не було в нікого сумніву, як голосуватимуть слухняні Москві сателіти. Однак представник кожної підсовєтської держави зазначив свою самостійність іншою мовою. „Єс" сказала „товаришка" Новікова з підсовєтської Білоруси, „Уі" заявила по-французьки товаришка Хохол з підсовєтської України і „да" сказав Царанкін з СССР.

ЗДА ВІДКИНУТЬ ПРОТЕСТИ ЮҐОСЛАВІЇ В СПРАВІ ТРІЄСТУ

Вашинґтон. — З державного департаменту повідомлено, що З'єдинені Держави відкинуть протести Юґославії і переведуть в життя заповіджену передачу адміністрованої тепер Америкою й Британією трієстської зони „А" під управління Італії.

Тим часом юґославський уряд офіційно відкликався у своєму спорі за Трієст до Ради Безпеки Об'єднаних Націй, посилаючись на 51 статтю чартеру, яка говорить про „дії, що загрожують мирові, зламання миру й акти аґресії". Юґославська нота наводить правні й політичні арґументи проти рішення, що його прийняли були З'єдинені Держави й Англія про передачу зони „А" в обширі Трієсту під управління Італії. У цій ноті говориться знову про те, що вмарш італійських військ до зони „А" Трієсту був би актом аґресії проти Юґославії, як порушення її етнічної території, але нема в ноті погрози, що Юґославія вислала б тоді й свої війська до тієї самої зони. Водночас Юґославія пропонує перевести негайно конференцію 4-ох держав: ЗДА, Англії, Італії і Юґославії. Найголовнішим юґославським арґументом є те, що постанова ЗДА і Англії передати зону „А", себто само місто і порт Трієст, Італії, суперечить мировому договорові з Італією. Той самий арґумент наводить і совєтська нота протесту. — ЗДА і Англія не заявились ще офіційно до нової акції Юґославії на терені ОН. Секретар Дж. Ф. Доллес мав 45-хвилинну розмову з юґославським міністром закордонних справ, Коцою Поповічем, який є одночасно головним делеґатом Юґославії в Об'єднаних Націях, і є вже передбачена друга розмова між тими обома державними діячами. Голоси з Лондону підкреслюють холодне становище англійського уряду до пропозицій Юґославії. Юґославія, мовляв, вже неодноразово пропонувала спільну конференцію, але ні разу не ставила такої реальної пропозиції ,на яку могла б погодитися Італія. Тому конференція 4-ох держав можлива тоді, коли вона матиме заздалегідь запевнений успіх. В самій Юґославії продовжуються демонстрації. У Беоґраді демонстранти вдерлися до американського інформаційного бюра і важко побили американського дипломата Вільяма Кінґа. Американська й англійська амбасади оголосили гострий протест проти виступів юґославської вулиці. Юґославський уряд висловив „жаль", але водночас зазначив, що не може ґарантувати персональну безпеку членів альянтських місій на місцях, доступних широкій публіці. Тим часом Юґославія і Італія продовжують пересувати війська в прикордонну смугу, однак альянтські кола не вірять в можливість безпосередніх воєнних дій.

З'єдинені Держави дістали нові військові бази у Греції

Вашинґтон. — Державний секретаріят проголосив вістку про підписання договору з Грецією, що дозволяє Америці користуватись спільними з Грецією летунськими й морськими базами. Цей договір зв'язаний з спільним перебуванням із Грецією в НАТО. Подібні договори З'єдинені Держави мають з Ісляндією, Данією, Португалією, Британією, Францією і деякими іншими державами. ЗДА не потребують ратифікувати всі ті договори в Сенаті. Зате Греція ратифікуватиме останній згаданий договір у своєму парляменті.

У Румунії засуджено 13 „шпигунів" на смерть

Відень. — У Румунії відбувся суд над 16-ма „американськими шпигунами", що їх нібито скинуто ще минулого року з парашутами на румунську територію. 13 осіб засуджено на смерть, а 3 особи на тюремне ув'язнення від 3 до 25 років. Ця група шпигунів нібито називалася „Роберт" і була вишколена в американських і французьких „шпигунських школах" на території Австрії і Франції. Другу групу під назвою „Жак" нібито перевезено з Франції до Атен і звідтам перекинуто американськими літаками над румунську територію. Три особи з тої групи обвинувачено, між іншим, в розкидуванні летючок проти недавнього комуністичного з'їзду молоді в Букарешті.

168 комуністів стане в Туреччині перед судом

Анкара. — 168 членів турецької комуністичної партії, арештованих впродовж останнього року, стане перед судом. Акт оскарження закидає членам розв'язаної в Туреччині комуністичної партії, що вони пляново вступали до крайньо-правої націоналістичної та релігійної партії, підсилювали релігійний фанатизм і змовлялися для повалення республіканського устрою турецької держави. Між наведеними в судовому акті злочинами арештованих є убивство восени минулого року ліберального турецького журналіста Ялмана.

Парляментарні вибори в Норвеґії

Осльо. — В неділю відбулися в Норвеґії вибори до п а р л я м е н т у. Із проголошених вислідів з одної третини відданих голосів видко, що провідна в Норвеґії соціялістична (різко протикомуністична) партія здобула більшість. Можливо, що за новим виборчим правом деяку скількість мандатів дістануть також комуністи, які не були в парляменті від 1949 року. Другою найсильнішою партією в Норвеґії є консерватисти. Вони втратили на впливах і мають перешкоди в публічному житті з уваги на участь численних їх членів у квізлінґському (пронацистському) русі.

В АМЕРИЦІ

● Джозеф Далж, директор Федерального Бюра Бюджету, заявив під час сніданку Економічного Клюбу в Шікаґо, що дефіциту країну не можна уникнути, поскільки деякі останні заходи уряду, як припинення з наступного року податку від надмірних прибутків, зменшать вплини до державної скарбниці.

● Страйк в Іст Ст. Луїс, що торкнувся нової фабрики електричного струму, що пов'язана з продукцією атомової енерґії, був стриманий постановою федерального Суду. Ухвала суду мотивована надзвичайними потребами праці в цій фабриці.

● Конґресмен Деніл А. Рід, республіканець із стейту Ню Йорк, заявив, що ЗДА знаходяться тепер у загрозливій ситуації, що бувші президенти Рузвелт і Труман провадили злу політику.

● Дві могутні радіостанції ЗДА надають щоденно передачі до комуністичних країн східньої Азії, Китаю, Північної Кореї, Манджурії і Східнього Сибіру. Ці станції коштували 13,-000,000 долярів.

● Дитячі лікарі почали свій 7-ий Конґрес в Гавані на острові Куба, в якому беруть участь 1,500 делеґатів із 48 держав.

В СВІТІ

● Кардинал Спелман прибув літаком до Риму на посвячення нового будинку американської духової семінарії, яка впродовж близько 100 років вишколила багато американських католицьких духовників. З цієї нагоди прийдуть до Риму також кардинали Стріч із Шікаґо і Муні з Дітройту. Спелман виїде з Риму 20 жовтня до Парижу, Брусселю й Дубліну.

● Уряд Ізраїлю хоче збільшити число мешканців Єрусалиму новою іміґраційною програмою. Однак це може бути зреалізоване після заведення нових водних і електричних проводів. Перед палестинською війною Єрусалим мав 140,000 мешканців. Уряд хоче довести населення столиці міста до чверть мільйона.

● Князь Единбурґу, чоловік короливе Єлисавети II, поїде найближчого літа на два тижні до Канади.

● Генерал Ґрунтер, головний командувач військ НАТО, вернувся літаком із ЗДА, де перевів низку нарад.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник Ukrainian Daily

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РІЧНІ ЗБОРИ УКК

Річні Наради Крайової Ради Українського Конґресового Комітету, що відбулися минулої суботи й неділі в Ню Йорку, мали, як і кожна того роду імпреза, свої світла й тіні. Але без побоювань, щоб не помилитись, можна з цілою певністю твердити, що тіні тих нарад, хоч в поодиноких випадках і проблемах досить поважні, розпливались в світлі позитивних фактів і конструктивного перебігу та висліду нарад.

Наради Крайової Ради УКК — це великі збори, понад 90 обраних Конґресом членів повного УКК. Це представники дослівно всіх угрупувань і напрямків у нашому громадському житті й, треба підкреслити, провідні представники, свідомі усіх тих розбіжностей і тонкостей, що зрізничковують наш суспільно-громадський организм. Між цими представниками є всі можливі тільки відповідники українських угрупувань в Европі, й коли вони на базі УКК сходяться, спільно нараджуються й, хоч часом приходить до відповідної виміни не тільки поглядів, але й слів, то це в нічому не притемнює того безсумнівно ясного факту, що ці представники сходяться разом і разом виносять рішення, при чому кожночасна меншість підпорядковується кожночасній більшості.

Другий позитивний факт і справді велике „світло" в праці УКК — це не тільки поширення, але й поглиблення його політичної акції та організаційної праці. Із звітів, з доповіді, з промов і дискусії виразно вичувалося вже не початковість, не підготову ґрунту, але повну серйозність праці, сягання до споду поодиноких проблем, працю, скеровану не на дешеві, хоч і блискучі ефекти, а на довшу мету. Один з американських промовців, який — як він признався — в останньому почав глибокі студії української проблематики, ствердив, що українська справа така велика, серйозна й правдива, що вона сама за себе говорить найбільш переконливо і що вона на довшу мету може тільки перемогти. Це не тільки в заввагах доповідача, але й в звітах, і в дискусії, і навіть в суперечках вичувалося, що американські українці починають справді стріляти „грубими калібрами" та з „важкої артилерії" в обороні української визвольної справи. При цьому кожний член УНСоюзу може мати ту сатисфакцію, що сьогодні на терені УККомітету зараховано до „найгрубших калібрів" теж і ту працю, яку заініціював і вже від десятків років веде УНСоюз своїми виданнями серйозних англомовних творів про Україну, її історію, культуру й змагання.

До „світел" УКК та нашої громади можна зарахувати й те, що основні причини нашого порізнення не є в нас самих, що між нами майже немає розбіжностей думок навіть щодо тактики в наших власних справах і є радше тільки взаємні доповнення тих думок. Натомість все те, що нас різнить, має виразні познаки — так сказати б — заморського походження, воно має свою причиновість не в нас самих, але в інших, хай і в наших братів.

До тіней останніх нарад УКК треба зарахувати головно виразні тенденції „переборщувань", однаково, як успіхів, так і невдач та недомагань. Вичувалось і спостерігалось безпотрібну й навіть шкідливу ґльорифікацію одних осіб, то знову незаслужене понижування інших; підносилось під небеса одне чи друге досягнення, то знову роблено трагедію там, де її практично не було. На цьому багато тратить серйозність нарад і самої справи, таке ставлення справи часто деморалізує, зупиняє проґрес.

Великим недомаганням не тільки останніх нарад УКК, але й взагалі української активности, можна б вважати незнання, або легковаження довшої чи коротшої історії. Часом дивно було слухати, як поодинокі промовці „відкривали" давно відкриту Америку теж в нашому житті, ігнорували дотеперішню історію праці американських українців та їх багатющий досвід. Прислухаючись поодиноким виступам та плянам, часто малося враження, що читається оте „з пожовклих листків" та „що писала „Свобода" 20, 30, а то й 50 років тому. Від провідників громадського життя треба вимагати знання історії, бо інакше вони товктимуть воду в ступі та замість проґресу, постійно винаходитимуть вже давно опатентовані й виправдані, або відкинені життям винаходи.

Підкреслюємо, що ці — в нашій опінії — другорядні тіні не затемнюють загального успіху УКК та його й нашої загальногромадської праці, як і їх дальших можливостей. Останні наради УКК, з усіми своїми „світлами й тінями", були конструктивні і дають багато причин до оптимізму на майбутнє.

Ґарантія польсько-німецького кордону?

Коли пригадати собі, як виглядала Німеччина, обеззброєна, ослаблена революцією, мовчки підписуючи у Версалі в 1919 році зневажливий для неї мировий договір, і як виглядали наче з-під землі вичарувані 250 змоторизованих і чудово вивінуваних німецьких дивізій рівно 20 років потім, — то не дивота, що німецькі сусіди дивляться з острахом на нинішній новий ренесанс Німеччини. Але навіщо сягати до передвоєнних часів: пригадаймо собі, як виглядала Німеччина в 1945 році і як вона виглядає тепер, заледве 8 років! Ідеться не тільки про зовнішній вигляд, про відбудову вулиць, міст, фабрик і фінансів, але передусім про відбудову політичного значення в міжнародньому світі й відбудову потенціяльних джерел сили, тільки тимчасом й поверховно присипаних й ослаблених, але не знищених і пруживих.

І тому перемога Аденауера 6 вересня ц. р., що її зустріла Америка з великим вдоволенням, викликала і в протикомуністичному світі неоднакові рефлексії. В очах Америки Німеччина стає сильною протикомуністичною потугою і тому заслуговує на піддержку та признання, — в очах Франції і Польщі відроджується німецький імперіялізм, покищо як потенціяльна, але реальна і загрозлива сила. Несподівано, але логічно і зрозуміло, заактуалізувалась знову в світі проблема німецьких східніх кордонів. За винятком комуністів, які говорять те, що їм диктує Москва і в даному випадку зарізуються цим повторюваним диктатом в очах всіх всіх інших німців, нема німця, який погоджувався б на теперішній східній кордон Лаби-Ніси. Тому кількасот тисяч з-поміж кількох мільйонів силоміць переселених звідтіль до Західньої Німеччини німців голосували за Аденауера, вбачаючи в ньому такого державного мужа, який допомігає відродити німецьку силу. Правда, сам Аденауер в своїй офіційній заяві на цю тему відкидає війну, як засіб відібрання цих земель, але й не визнає їх за Польщею, пропонуючи співуправління. Проте ніхто цієї пропозиції не взяв поважно: відкинули таку (покищо теоретичну) ідею всі німці, які походять з східніх німецьких окраїн, і всі поляки, що на ці землі дивляться, як на відзискані корінні - польські провінції, штучно за німецького панування знімчені. Німці стоять на становищі, що ці землі мусять вернутися до Німеччини і скорше чи пізніше до неї вернуться. Поляки ж дуже схвильовані відбудовуванням німецької сили, схвильовані становищем всіх західніх великодержав, які ніколи ніде не затверджували Польщі тих нових польсько-німецьких кордонів, а на пропозицію „кондомініюму" дивляться, як на злагіднену форму німецьких ревізіоністичних домагань, що невідхильно закінчилися б новим німецьким походом на ці землі, як в 1939 році закінчилось „кондомініюм" у Ґданську.

Вся без винятку польська еміґрантська преса, що віддзеркалює всі польські, взаємно розсварені, відламми, одностайно поборює Німеччину, однаково з-під стягу християнсько-демократичного Аденауера чи соціял-демократичного ОлленДорфа. В очах усіх поляків нинішня німецька демократія — це маска, за якою криється прастарий німецький імперіялістичний гін в усі сторони світу, але найперше й найсильніше — на схід. І тому вся польська закордонна акція скерована на підрив довір'я західніх великодержав до Німеччини, як до чинника, на якому можна будувати протикомуністичні пляни. Польська еміґрація піддержує Францію в її опозиційних настроях до европейського пакту безпеки і протиставиться американській політиці, яка вживає всього авторитету ЗДА для переведення того пакту безпеки й пляну европейської армії включно з 500,000 німців — в реальне діло. Очевидно, що така політика входить в конфлікт з принциповим протикомуністичним і протисовєтським становищем. Від упадку Совєтів залежить відродження польської суверенности, — чи ж можна довести до упадку нинішню Москву виключно силами напівскомунізованої Франції й Італії та пацифістично-спантеличеної Англії?! Чи можна виелімінувати з протисовєтського бльоку Німеччину? Поляки є за включенням туди Німеччини, але за обмеженням до мінімуму її ролі в наступному невідхильному зударі між Сходом і Заходом. Очевидно, вони жахаються перед призначенням Німеччині такої великої ролі, за яку треба було б заплатити німцям — акуратно польськими відзисканими землями.

Згідно з останніми вістками західня дипломатія обмірковує можливість дати Совєтам такі „ґарантії", що Захід не має агресивних проти них замірів, щоб — мовляв — забезпечити непорушність нинішніх польсько-німецьких кордонів над Лабою-Нісою. Це була б немаловажна річ таке міжнародне признання Польщі її західніх кордонів, пересунених далеко на захід між Вроцлавом (Бресляв) і Берліном, із портом Щеціном (Штеттін), включеним до Польщі. Але чи якийнебудь німецький уряд, який не хоче зарізати себе в очах усіх своїх земляків, може погодитися на це і від себе дати такі ґарантії?! І чи західні держави, зокрема ЗДА, саме в нинішній міжнародній ситуації можуть дозволити собі на відштовхнення німців від себе?!

В міністерствах закордонних справ західніх великодержав іде тепер гарячкова пошуканка за такими формулами, які уможливили б злагіднення нинішнього міжнародного напруження „Схід-Захід". Між такими формулами виринула й ґарантія непорушности німецько-польського кордону. Слабість цих усіх комбінацій у тому, що взагалі не існує така формула, яка могла б виключити російсько-большевицький експансіонізм, і тому всі ці спроби скорше чи пізніше засуджені на повний провал. А поляки з цієї метушні повинні ще раз витягти науку, що її мали вже стільки разів. Ґарантію їх кордонів з німцями — дано б не з уваги на поляків, а на большевиків. І тому й цей польський успіх був би тільки тимчасовий і коньюнктурний, бо при іншій нагоді держави повелися б інакше, — як це бувало в минулому. Тривким польським успіхом було б порозуміння з таким безпосереднім сусідом, як український нарід. Але цього польська політика ще не зрозуміла.

Київські враження англійської дипломатки

Не так давно вийшла книжка дружини б. англійського амбасадора в Москві п. Марії Ноел Келлі — „Mirror to Russia".

Серед численних книжок про Совєти праця п. Келлі вирізняється тематикою — авторка відвідувала головно міста історичного значення, як Київ, Новгород, Ярославль й ін. — та доброю ознайомленістю з джерелами, якими користується, описуючи архітектурні та мистецькі пам'ятки.

Ніби на марґінесі описів пам'яток давноминулих часів, авторка подає цікаві спостереження про сучасність.

Напр., в Ярославлі: „Тут, як і скрізь, де ми хотіли оглянути церкву всередині, ключі „десь загубилися й не можна їх знайти". А ця церква відзначена в урядовому провідникові, як будівля, що має виїмково цінні фрески". — Авторка втиснулася до церкви лише завдяки тому, що робітник залишив двері відчинені. „В церкві були справді високомистецькі фрески, але був одночасно склад пропаґандивних плякатів, гори портретів членів Політбюра, книжок і шкільних приладів. Або такий образок: „Ми дійшли до катедрального собору, де тепер міститься музей народного мистецтва. Свиня паслася перед вікнами".

Оглядаючи Троїцько-Сергіївську лавру під Москвою (тепер називається Загорськ), авторка вказує, що совєтська преса розписується про „релігійну свободу", про відкриття церков тощо, а в дійсності: „було тут колись тринадцять церков, а тепер залишилось щось із шість... У великому будинку XVIII віку сходи холодні, кімнати обледенілі, і цілий музей зовсім не опалюється"...

Багато церков ще стоять в різних старих містах, — „деякі навіть відреставровані, але не повернені вірним".

І так скрізь в книжці пробивається сучасність на тлі німої минувшини.

Києву авторка присвятила окремий розділ „Київ — столиця України". Одержати дозвіл відвідати Україну було надзвичайно тяжко: „Ми кілька разів зверталися з просьбою про дозвіл, але завжди нам відмовляли". Дозвіл отримано наприкінці 1951 року, перед залишенням посту амбасадора й це була сенсація серед службовців-дипломатів у Москві.

Почали оглядини з Києво-Печерської Лаври.

„Тут найсвятіша земля в Росії", — цими словами почав пояснення архимандрит, провадячи авторку до печер. При вході сотки прочан, переважно жінок чекали на свою черґу зійти до печер... Більшість жінок мали змучений і виснажений вигляд, багато з них сиділи на клунках, вони прибули, очевидячки, здалеку; майже всі мали традиційні, селянські білі або вилинялі сині хустки на головах... В своїй бідності й посвяті були вони духовими сестрами всіх прочан з давніх часів...

Перед війною большевики обернули це на музей... під час війни німці познаходили монахів, які відчинили церкву й залишилися при ній дотепер.

...Ніколи не забуду Рембрандтівського настрою... В одній з маленьких каплиць в печерах ми бачили освічені свічками лиця прочанок. Блідi під білими хустками... Надхнення цих людей було глибоко зворушливе...

З тисяч людей, які приходять сюди щоденно, багато не є прочан, а звичайні туристи... зауважив архимандрит.

Руїни Успенського собору біля величної дзвіниці. Видно заціліли рештки фресок. Ікона Богоматері зникла... ризниця, славна своїми дорогоцінними скарбами, тепер відкрита для вітрів і птахів... Мала церква на брамі в чудовому стилі українського барокко... Ціла Лавра справляє враження невимовно сумне...

На високому березі Дніпра красується Андріївський Собор, що його вибудував Растреллі".

На вулицях багато дерев, особливо каштанів. Чимало воєнних знищень вже відбудовано. Кілька великих мешканевих будинків „в чудовому українському стилі з українськими декоративними мотивами навколо вікон". Вулиці значно ширші, як були перед 1941 роком. Газети й таблички з назвами вулиць в українській і російській мовах, натомість усюди чути російську мову.

В центрі Києва велична катедра св. Софії. Тепер там добре утримуваний музей: „Після 1935 р. відкрито багато нових фресок"... Авторка описує мозаїку, „декора-

(Закінчення на стор. 3)

СТАРЕЧА ПЕНСІЯ

Закон про суспільне забезпечення передбачає — як відомо — старечу пенсію для осіб, що покінчили 65 років життя. Одначе ця пенсія не така висока, щоб з неї можна вижити. На підставі поправленого закону, що зобов'язує від 1 січня 1952 р., її найвищий вимір доходить до 85 долярів, а пересічна пенсія після 65-го року виносить 42.57 дол. місячно. У липні поточного року, тобто в останньому місяці, за який зроблено обчислення, пенсію з суспільного забезпечення, чи то як старі особи, чи як особи на їхнім утриманні, дістає 5,637,603 людей, а чеки виплачені того місяця, становлять суму $236,359,900. Увесь фонд суспільного забезпечення досяг висоти дев'ятнадцяти більйонів долярів, які майже в цілості інвестійовані в федеральних бондах.

Ці цифри варт мати перед очима, щоб пам'ятати, що робітники, забезпечені в системі суспільного забезпечення, можуть бути певні, що вони дістануть свої гроші, як прийде час. Одначе, це не значить, що пенсія прийде їм автоматично, коли вони скінчать 65-й рік життя і тільки треба виждати належної дати. Так само не можна бути певним, що адміністрація суспільного забезпечення, приміщена в місті Балтімор, у стейті Меріленд, не зробить якоїсь помилки при машиновому обчислюванні місячної пайки, коли взяти до уваги, що під теперішню пору є зареєстрованих 139,000,000 осіб, що платять премію за забезпечення і мають свій відповідний „нумер". Такий нумер складається з трьох частин: перша частина означає околицю, в якій забезпечений робітник чи працівник працює; друга означає групу затруднення, а третя — це особисте число забезпеченого.

Хоч як дбайливо придуманий нумер, все таки трапляються помилки і інколи одному забезпеченому дописують на його карті заробітки когось іншого. Помилки трапляються тому, що в тій самій околиці й такій самій групі затруднених буває більше осіб з однаковим іменем, наприклад, під іменем Джан Сміт записано аж 59,345 осіб. Крім того бувають випадки, що бюровий працівник переставить цифру, і замість заробітку $54,67, запише $45,67, а це, при кінцевім разрахунку, може заважити на висоті місячної пайки при виплаті пенсії.

Щоб помилки звести до найменшого числа, закон вимагає, щоб сам забезпечений дбав про своє власне добро. Тому, коли забезпечений доходить до 65-го року життя, він сам має зголоситися в найближчому бюрі суспільного забезпечення і зажадати обчислення стану його платні (Wage Statement), відколи почав заробляти і аж до останнього часу. Коли робітник сам веде свої рахунки вдома, тоді легко йому перевірити, чи працедавець повідомляв бюро суспільного забезпечення про його заробітки, або чи припадково не зроблено помилки при дописуванні заробітків на його карті.

Особи, що поприїздили недавно з Европи, не дуже поспішають перевіряти висоту своїх загальних заробітків, думаючи, що уряд сам про це подбає, а тим часом живуть надією, що їм припаде велика стареча пенсія. Багато осіб, особливо старшого віку, подає при зголошенні до праці нижчий вік, і це стримує їх від відвідин бюра суспільного забезпечення. Це помилкове, бо уряд не мішається в те, в якому віці людина стала до праці, а висоту пенсії обчислює від кількости років праці і від загальної суми платні.

В засаді, щоб дістати старечу пенсію, треба мати шість повних „кварталів" праці з найнижчою платнею 50 дол. на квартал. Під „кварталом" треба розуміти чверть року, але так, щоб це був календарний „квартал", отже такий, що починається 1 січня, 1 квітня, 1 липня та 1 жовтня. Значить, не можна додавати разом три будь-яких місяці, щоб склеїти чверть року, тільки це мусять бути три наступні один по одному місяці від згаданих днів.

Шість кварталів для набуття права на старечу пенсію признає закон тільки для тих осіб, що мали більше як 45 років життя, коли стали до праці. Для осіб нижчих за 45 років життя, закон вимагає десять кварталів. Найменша стареча платня за законом, що зобов'язує від 1952 р., становить тепер 45 дол., а найвища сума, яку може дістати ціла родина пенсіонара, тобто він сам, його жінка (що скінчила 65 років) і його малолітні діти (нижчі за 18 років) — досягає $168.80 місячно.

При зголошуванні претенсій до старечої пенсії треба бути готовим доказати, що забезпечений покінчив 65 років життя. Докази бувають різні: звичайно метрика народження, а хто її не має, повинен подати інші документи. Вік діпіспід поданий в ресстраційній картці, що її присилають з департаменту справедливости, з Вашінгтону. Коли нема документів, треба поставити свідків і т. п.

Люди, що займаються суспільною опікою, стверджують на підставі спостережень, що людина, яка ще має силу до праці, перейшовши на пенсію, не знає, як виповняти час. Тому загальна думка така, щоб пенсіонери такі працювали далі, хоч би тільки обмежений час. Закон передбачає таку додаткову платню для пенсіонерів висотою 75 дол. місячно, з загрозою, що побирання вищої платні може не тільки стати причиною до позбавлення пенсії на якийсь час, але й наразити на грошову кару. Бувають теж різні скомпліковані випадки при побиранні пенсії, за вияснениям яких треба звернутися до найближчого бюра суспільного забезпечення.

Р. Смаль-Стоцький

ЧЕТВЕРТА КОНФЕРЕНЦІЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ КОМІСІЇ ДЛЯ ЮНЕСКО

(4)

„Знаю місце російської мови, літератури й культури між чужими мовами, сам говорю по-російськи і не маю жадного упередження щодо її навчання. Проте, думаю, що в університетах треба скінчити з монополією російської мови, а треба плекати також всі інші слов'янські мови, в першому ряді українську, польську, білоруську, чеську, словацьку, хорватську, сербську, словінську, болгарську. Ці народи — це союзники ЮНЕСКО й Америки. При сучасній монополії російської мови всі американці слов'янського походження, що хотіли б вчитися своїх слов'янських мов, змушені вчитися тільки по-російськи і русифікуватися".

Дискусія пішла далі над методами навчання. В цій ділянці американці попридумували цілий ряд всяких апаратів. Представники школи мов департаменту стейту дали дуже цікаві інформації, як вони навчають чужих мов кандидатів на закордонну службу. Насамкінець порушена була справа „міжнародної мови". І тут прийшлося мені забрати голос першим. Подаю мою промову в скороченні: „Це важливе питання не можна обмірковувати, не беручи під увагу того, що в цій ділянці робить і проповідує московська комуністична партія. Вона єдина з політичних партій світу має теж і „мовну" програму. Про те все, що діялося і діється в Совєтах, американське мовознавство інформувало і інформує. Року 1948 група скитальців-мовознавців безуспішно пробувала зацікавити теорією Мара Модерн Ленґвідж Асосієйшин і їй було відмовлено секцію, що мала прослідити „Впливи Марксизму-Ленінізму на Мовознавство". Аж як 1950 р. сам Сталін відкликав марівське божевілля і проголосив нові совєтські мовні „укази", американці трохи зацікавилися совєтською філологією. Але й тепер рідко хто знає, що та нова теорія містить в собі, по-перше, виповідження безпощадної війни англійській мові, що всюди ластиться як „мова капіталізму", а подруге проголошення московської мови за „зональну мову" 800 мільйонів народу, охоплених комуністичною диктатурою.

„Є деякі круги в Америці, що сприяють такому двоподілові світу на сфери мови англійської та російської. Та я перестерігаю й попереджаю американську політику, що це — фатальна програма і що вона містить у собі полишення на поталу московської диктатури народів Східньої Европи та великої частини Азії. Ці народи не добровільно цю мову вивчають чи вживають, вона принесена на багнетах комуністичної диктатури, вона для них — символ неволі. Тому, обмірковуючи це питання, треба виставити тезу, що тільки свобідно виявлена воля кожного народу може рішати щодо вибору мови для міжнародного посередництва; це є справою тих народів, чи вони виберуть мову російську, чи англійську чи іншу. Спомагати московський культурний імперіялізм визнаванням якоїсь „зональної московської мови", — це було б порушенням всіх людських і національних прав Москвою поневолених народів. Чи батьківщина Вашінґтона, Джефферсона й Вилсона може такий гріх взяти на свою душу?"

Несподівано цю тезу сильно підтримав представник школи мов департаменту стейту, хоча був і один голос, що хитро боронив московську позицію.

Між засіданнями відбулися спільні обіди з визначними промовцями. Нам обом, проф. А. Грановському і мені, прийшлося весь час інформувати учасників, що підходили до нас, про Україну та поневолені Москвою народи, і твердити про відповідальність ЮНЕСКО теж і за їхню долю. На всякий випадок: Америка і ЮНЕСКО не сміють мовчати про них, бо мовчанням про ці народи зробляться співвідповідальними за злочин Москви.

Які висновки з цієї конференції?

1) Хоча ми натрапили на велике число учасників з червоним піднебінням, велика більшість учасників — це дійсні ідеалісти, що почуваються до морального обов'язку допомагати знанням і багатствами Америки іншим народам. Половина людства ще голодна й неписьменна! Як милосердний Самарянин — американці хотять голодним і анальфабетам прийти з допомогою. З виставки діяльности ЮНЕСКО по світі на полях шкільництва, медицини, технічної допомоги, кожний міг переконатися, яку колосальну працю ця організація переводить серед відсталих народів. Зокрема щодо наших американських колеґ конґресу я часто мав враження, що вони дійсно захоплені подібною ж любов'ю до темного народу, як сто років тому наша інтеліґенція, що „йшла в народ". Це дійсно американські „хлопомани", що в них сумління великих батьків цієї могутньої нації ще не замовкло, а живе й пориває до акції. Вони заслуговують на пошану й подив.

2) До цього американського сумління нам треба знайти шлях співпрацею з ЮНЕСКО. УКК мусить покликати окрему комісію для цієї справи, запросити представників наших Церков, наукових і професійних організацій. Ця співпраця зможе підготовити кадри для відповідної хвилі, коли вільна Україна їх потребуватиме.

3) УКК мусить звернути увагу департаменту стейту на те, що — це мабуть спадщина Гіса — американці слов'янського та прометеївського роду були при організації американської комісії для ЮНЕСКО дискриміновані. Радо вітаємо американців-жидів у праці ЮНЕСКО, проте представники американців — слов'янського та „прометеївського" роду з певністю ліпше висвітлять совєтські проблеми американській публічній опінії.

4) УКК мусить листовно повідомити всі організації американців слов'янського, балтійського, кавказького та туркестанського роду, щоб зголосили свою співпрацю в ЮНЕСКО.

5) УКК мусить виступити з ініціятивою, щоб Американська Комісія для ЮНЕСКО зорганізувала також і нараду представників політичних еміґрацій всіх поневолених Москвою народів, щоб вони могли втілитися в працю ЮНЕСКО. Москва може собі і далі бойкотувати ЮНЕСКО, та представники тих народів у вільному світі заслуговують на увагу ЮНЕСКО, бо через них ця організація промовлятиме до поневолених народів понад голови комуністичної диктатури.

6) Американці українського роду, завдяки УКК, пробили собі вже шлях до цієї важливої міжнародної організації. А як там канадійці українського роду? Чи представники їх організацій є членами Канадійської Комісії для ЮНЕСКО? Чи вони співпрацюють з канадійським урядом в цих важливих справах?

7) На кінці ще мушу згадати одну прикру справу. У розмовах з американцями-жидами ми завжди зустрічалися зі старими наклепами на український рух. Знаю, що матеріяли великої ваги, що правдиво освітлюють українсько-жидівські відносини, вже кілька років маринуються в одній науковій установі. Їх видати — це політична й науково-історична конечність, некуча конечність сучасної хвилі. Неопубліковування їх — це велика кривда для української справи. Хай УКК і в цій справі забере голос.

Вірю, що наша участь в ЮНЕСКО — це тільки початок. На наступну конференцію мусимо з'явитися чисельною й фаховою делеґацією. Вже тепер треба підготовляти таку делеґацію з молодих діячів, що поволі переберуть на свої плечі всю відповідальність за справу.

Хочу закінчити кількома словами щирого признання та глибокої пошани для професора А. Грановського. Всюди в Мінеаполісі, в кругах науковців, журналістів, політиків я зустрічався з слідами його невсипущої праці для української справи. Щоденно подивляв його дипломатичний хист і вміння зацікавлювати Україною американців та здобувати для неї приятелів. Він і його гостинний дім є дійсною амбасадою науки нашої в „мідл-вест"; він разом з проф. М. Гайдаком є осередком групи наших молодих науковців і діячів, що здобули пошану для нас усіх поміж американцями і звідтіля впливають і на Вашінґтон, бо Мінеапольський університет користується заслуженою славою по всій Америці. Як довголітній звичайний професор цього університету, проф. А. Грановський високо заслужився для нашої науки та справи, а про це, маю враження, наша суспільність на сході мало знає. Моє життя густо пересіяне працею по конґресах, тому вмію оцінити великий вклад проф. А. Грановського в актуалізацію української справи, що їй він безкорисливо присвятив стільки часу та власних матеріяльних засобів. З капелюхом в руках стою перед його осягами та його відданості українській справі, і бажаю йому від УКК, щоб Господь поблагословив його ще многими літами на користь адоптованої і старої батьківщини.

Кінець.

Д-р Роман Осінчук

Д-р МАРІЯН ПАНЧИШИН

(У 10-ліття його смерти).

1943-ій рік буде записаний у пам'яті наших поколінь, як один із найтрагічніших років української історії. В цьому часі збанкрутований німецький нацизм із своїм ґештапом мстився за свої воєнні невдачі знущаннями та масовими розстрілами безборонного українського населення. Большевицький загін Колпака, прорвавшись через Волинь до Галичини, тероризував населення Західньої України, а польські „боювки", користаючи з посталого хаосу, розвивали свою терористичну діяльність, майже на всьому терені Галичини, Волині, Підляшшя і Холмщини. Жертвою скритовбивчих куль падали наші чолові громадяни та провідники українських культурних чи економічних установ. Восени 1943 року польські терористичні „боювки" появились також у Львові й у першій мірі свою ненависть чомусь спрямували проти нечисленного професорського персоналу українського Медичного Інституту.

В тодішніх часах це була єдина медична висока школа в цілій так зв. Генеральній Губернії, як була названа Польща, до якої вписувались на студії українські й польські студенти з цілої колишньої польської держави.

Відновлення академічної науки в часах націвської окупації України в короткому 6-місячному періоді по відході большевиків та ведення її в складних тоді окупаційних обставинах було незвичайно тяжкою проблемою. Медичний факультет львівського університету перед німецько-польською війною перебував у руках шовіністичної польської професури і був майже недоступний для нашої молоді. З хвилиною перетворення його в Львівський Державний Медичний Інститут за большевицьких часів, він дістав назовні українську вивіску, але істотний характер його мало змінився. Давній польський учбовий склад залишався незмінний і тільки завдяки деякій реорганізації та побільшеного числа катедр, як також впливам деяких наших чолових лікарів, що були в Обласному Відділі Здоров'я до учбового складу Інституту ввійшли заледве два професори — українці та кілька доцентів і старших асистентів. Крім цього, кілька важних адміністраційних постів перейшло в українські руки, що мало, як виявилося згодом, велике значення.

Рішальну ролю відіграв тут проф. Маріян Панчишин, який на початках большевицької окупації був призначений завідувачем Обласного Відділу Здоров'я, а з хвилиною створення Медичного Інституту — директором клініки внутрішніх хвороб. Його популярність серед населення цілої Галичини, а зокрема Львова, без уваги на національність, та його лікарський авторитет наказували не-раз навіть большевикам прислуховуватись до його порад. З другого боку, наплив національно свідомої української молоді на перші курси медицини також чимало спричинився до зміни характеру Медичного Інституту у нашу користь.

З приходом німців до Львова у червні 1941 р., нормальна навчальна праця Медичного Інституту на деякий час припинилась, але практична клінічно-шпитальна діяльність провадилась далі. Клініки Медичного Інституту, що начислювали 1200 ліжок, були переповнені хворими й залишеними важко раненими совєтськими людьми. Без цента в касі та з запасами харчу лише на два дні, тодішньому директорові Медичного Інституту, українцеві-лікареві, якого на цей пост поставили перед самим відходом большевиків, якось пощастило врятувати його від повного краху. Зреорганізувавши та зредукувавши персонал клінік, провадив він цю інституцію в її найтяжчих часах аж до передання з початком 1942 р. в руки німецького директора. Ця тяжка місія впала тоді на плечі автора цих рядків.

Проф. М. Панчишин, як великий суспільно - здоровний діяч, добре розумів здоровні потреби нашого народу та відчував великий брак своїх лікарів. Розумів він також, що належне етично-професійне виховання українському лікареві дасть лише своя висока медична школа. І тому, маючи готову клінічну базу, проф. М. Панчишин негайно по відході большевиків взявся за відновлення Медичного Інституту.

Для цього набув він до деякої міри також офіційний титул. У перших днях по приході до Львова німецької окупаційної влади, на конференції представників усіх львівських високих шкіл у залі політехніки тодішній керманич освіти уряду Генеральної Губернії передав проф. М. Панчишинові комісаричний нагляд над Медичним Інститутом. Проф. М. Панчишин доручив вести адміністрацію Інституту дотеперішньому його директорові, а сам взявся за відновлення перерваної війною наукової роботи в Інституті.

Інституції в Кракові чи в Берліні та довгі, нераз абсурдальні конференції з німецькими адміністраційними чинниками у Львові приводили проф. Панчишина та кількох його ближчих співробітників до розпачу. Лише завдяки рішучим заходам та великій витривалості проф. М. Панчишина праця його увінчалась половинним успіхом: з початком 1942 р. Медичний Інститут у Львові відкрив двері перед нашою молоддю, даючи можливість одним починати, а другим закінчувати свої медичні студії. І хоч у тих тяжких часах

Сл. п. д-р М. Панчишин

проф. М. Панчишин не осягнув того, що плянував, бо тодішня окупаційна німецька влада перебрала провід Інституту в свої руки та не дозволила на більші зміни в професорському складі, ба навіть запровадила німецьку мову, як навчальну в Інституті, все ж таки йому пощастило збільшити учбовий персонал декількома українцями-професорами й доцентами та кільканадцятьма асистентами. І хоч переважав в Інституті польський елемент у професорському персоналі і був досить великий відсоток польських студентів, усе ж характер Медичного Інституту, не зважаючи на німецьку його адміністрацію лишався суто український.

Усе це не могло подобатись польським шовіністам. І хоч проф. М. Панчишин у своїх зв'язках із студентством був однаково толерантний до представників усіх націй, а навіть ставився до поляків із великою доброзичливістю, саме він дістав найбільше письмових чи телефонічних погроз і позаочних присудів смерти.

Щораз більша кількість інститутських викладачів-українців одержувала тоді погрозливі листи, але найбільш загроженим був проф. Маріян Панчишин. Наше студентство з острахом і журбою дивилось на це все і почало масово зголошуватись, щоб охороняти своїх професорів.

Проф. М. Панчишин не звертав уваги ні на ворожі погрози, ні на перестороги рідні та близьких друзів. Він далі приймав хворих у себе вдома, візитував клініку та викладав свій курс студентам, до яких завжди відносився з любов'ю і увагою. Але надмірна праця та страшні умовини воєнної анархії, в яких доводилось жити в тих часах, не могли не відбитись на його здоров'ї. Професор нагло занедужав на серце. По 3-денних тяжких змаганнях із смертю, 9-го жовтня 1943 р., на 61-му році свого багатотрудового життя, його серце перестало битись, серце великого українського лікаря і невтомного виховника молодого покоління лікарів.

Проф. М. Панчишин іще в ранньому періоді своєї громадської діяльности, а докладно від 1920 року, брав активну участь в розбудові Українського Тайного Університету у Львові, в якому був професором катедри анатомії та його ректором. По ліквідації цього університету його студенти-медики роз'їхались по чужині, а головно по Німеччині й Чехії, закінчувати свої студії. Багато з них жило в дуже злиденних матеріяльних умовах. Люблячи молодь і розуміючи, що це є ті, які мають у майбутності прийти на зміну громадської варти, він допомагав кільканадцятьом студентам - медикам матеріяльно впродовж усього часу їхніх студій закордоном, як майбутнім лікарям. І тому у кожній громадській установі, як Українське Лікарське Товариство у Львові, Т-во Народня Лічниця, Наукове Т-во ім. Шевченка, в Українському Шпиталі, в Українському Гігієнічному Т-ві і т. д., професор М. Панчишин намагався завжди піднести на дусі молодших та вказати їм шлях до наукової чи суспільно-громадської праці.

Передчасна смерть проф. М. Панчишина викликала щирий жаль не лише серед нашого громадянства, але також серед великої частини польського громадянства. В останню дорогу відпроваджували його тлінні останки десятки тисяч народу з трьома єпископами та кількадесятьма священиками у проводі, а на його гробі до пізньої ночі востаннє прощали Його представники церковних і громадських установ та групи його учнів.

На засіданні Українського Лікарського Т-ва у Львові, присвяченому славній пам'яті проф. М. Панчишина, автор цих рядків висунув декілька проєктів для вшанування пам'яті великого Покійника, а з них головніші: створення стипендійного фонду імени проф. М. Панчишина для найздібніших молодих лікарів, що спеціялізувалися б на боротьбі з туберкульозою, та створення туберкульозної санаторії його імени. Лікарське Т-во прийняло ці проєкти, але тодішня дійсність цих плянів зреалізувати не змогла.

Сьогодні українські лікарі розкидані на чужині, але ідея служби народньому здоров'ю Покійного професора живе всюди, де вони перебувають. У ЗДА, живе понад 500 українських лікарів, а серед них багато молодих, що зачали або закінчили свої студії у Львові. Тут існує кілька років Українське Лікарське Т-во із своїми відділами по більших наших осередках.

Нехай українські лікарі скрізь по цих осередках вшанують Його пам'ять бодай святочними сходинами та цим способом відзначать 10-ліття смерти свого Провідника. Але найкращим вшануванням Його пам'яти було б створення шпиталів чи інших здоровних установ бодай у великих центрах скупчення нашої еміґрації, які служили б здоров'ю громадянства нашої прибраної батьківщини та підносили б серед чужих добре ім'я українських лікарів. Але це справа не лише лікарів. Це обов'язок всього нашого громадянства, яке повинно сплатити довг вдячности великому нашому Лікареві-Громадянинові.

10 років тому, тихого осіннього дня, в далекому Львові поховала Його рідна земля. Могилу Покійного вкрив сумерк осіннього вечора, шепіт щирої молитви та глибокий жаль усіх тих, хто знав і цінив цю кришталевого серця людину, славного лікаря і заслуженого громадянина.

Голос Читача

В СПРАВІ КРИТИКИ І КРИТИКІВ

Від деякого часу можна спостерігати в нас появу мистецьких рецензій або інформативних статтей „кадильного" типу. Завважується це головно в ділянці образотворчого мистецтва, хоч здається, й інші ділянки не грішать браком цього. Ще найменше „кадильства", мабуть, в нашій літературній критиці. Але я збираюся тут говорити про наших образотворчих критиків та їхні осяги.

Справа виглядає так, що даний критик вихваляє мистця (не раз мало знаного або початківця) в неймовірний спосіб, добачає в ньому самі плюси, прямо падає ниць перед його творами, а про евентуальні від'ємні сторінки або взагалі не згадує або якусь несмілу критичну завваґу обгортає в таку грубу бавовну, що ніхто не може відчути нічого неприємного. Навіть чув я раз таку думку одного автора рецензії: „Нашим мистцям кадила треба, бо вони його мало мають".

Як застановитися над таким підходом до справи, то виходить одне з двох: або критик з фальшивої делікатности боїться „образити" мистця, або не чується компетентним скритикувати щонебудь, і зі страху, щоб не сказати чогось невмісного, обмежується до самих похвал і солодких слів в надії, що вкінці „якось то буде".

Ці думки виринули в мене знову, на жаль, при читанні статті Степана Жецецького про В. Демо-Кульчицького в літературно - мистецькому додатку „Свобода". Після доволі речевого вступу автор починає говорити про молодого мистця — і ми одним махом опиняємося в царстві світла без тіней. Надармо шукаємо за якоюсь критичною думкою чи то щодо техніки, стилю, чи то щодо духового позему і т. п. Замість того зустрічаємо такі речення:

„Улюбленою спеціяльністю мистця є абстрактне мистецтво, хоч не чужі йому й реалізм, кубізм, візантійський та інші стилі..."

„У своїх працях артист звертає головну увагу на кольорові ефекти, викінчення заглибин, відмічення випуклин та заповнення полотна".

З першого речення виходить, що наш мистець є може єдиним у світі генієм, бо хоч я трохи знаю історію мистецтва, але чомусь ніяк не можу пригадати другого такого мистця, який на початку кар'єри володів би стількома різними стилями — і то рівночасно!

Але з другого речення виходить, що наш мистець в дійсності не є абстрактний маляр, бож „викінчення заглибин, відмічення випуклин" — це прикмети реалістичного, а навіть, можна б сказати, ілюзіоністичного стилю. Та при тому довідуємося дещо цікаве, а іменно, що вже саме заповнення полотна (чимнебудь?) є річчю, на яку звертає головну увагу мистець.

Не бажаючи продовжувати цієї „критики на велело", дозволю собі накінець зазначити, що речеве відмічення хиб і недоліків творчості далеко більше помічне і корисне мистцеві на дальшу мету, як пахучий дим похвал. Така і не інша критика жде мистця на міжнародній арені. Дбаймо про позем критики, як дбаємо про позем мистецтва!

Любомир Кузьма.

НІМЕЦЬКА ГАЗЕТА ПРО СТАНИЦЮ ЗУАДКОМІТЕТУ В БЕРЛІНІ

Одна з найбільших німецьких газет у Берліні, „Ноє Цайтунг", надрукувала статтю свого співробітника, Кляуса Штіблера, про станицю Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в Берліні. Як вже повідомлено, ЗУАДКомітет, з уваги на постійну втечу наших людей з-поза залізної заслони на Захід, був примушений відкрити в Берліні свою станицю, яка подає першу допомогу втікачам та опікується ними під час переходу до світу волі. „Ді Ноє Цайтунг" пише дослівно так:

„В почекальні Злученого Українського Американського Допомогового Комітету при алеї Лєнце у Берліні — Далєм ведуться живі і безпосередні розмови українською мовою. Це — єдине місце в Берліні, де можна почути невимушені розмови цією мовою. Комітет, який тут приміщується, — це єдина українська допомогова організація, яку зорганізували після другої світової війни українські еміґранти, щоб допомагати потерпілим у війні. Свою станицю у Берліні відкрив цей комітет кілька місяців тому. Цей комітет має представництва у Парижі, Брюселі, Мюнхені, Трієсті і Зальцбурґу.

Тут, у берлінській станиці, зустрічаєте українців, а також білорусів, калмиків, козаків і інших втікачів із сходу. Лише деякі з цих еміґрантів мають можливість працювати за своїм фахом. Багато з них пішли на працю у сільське господарство, а багато залишилось із своїми знаннями і досвідом у Берліні, безужиточні та заломані. Їм треба допомогти. І таку допомогу дає їм Український Американський Комітет у формі Кер-пакетів та інших посилок, які висилають українці з-заокеану. Недавно там роздано між потребуючих одежу.

Але праця цього Комітету не обмежується харитативною діяльністю. Він був заснований головно для того, щоб допомагати українським утікачам у переселенні до вільних заокеанських країн, передусім до З'єдинених Держав Америки. В дотеперішній діяльності Комітет переселив лише до ЗДА далеко більше як тридцять тисяч українців, яким допоміг в одержанні потрібних паперів і в оплаченні коштів переїзду. За новим іміґраційним законом, що його недавно ухвалив американський Конгрес, до ЗДА зможе виїхати кожний, хто втік з-поза залізної заслони після 1948 року. Можуть з цього закону скористати совєтські вояки-полонені, які не бажають повертатись додому, а також нові дезертири і з совєтської армії.

Крім того, Комітет, що стільки корисної праці виконує у цьому нашому великому місті, допомагає втікачам медикаментами, лікарською опікою й порадами. Щасливим випадком у цій станиці працює українська лікарка, д-р Кушкевич, яка має тут цілу лікарську порадню з підручною аптекою.

Але українські втікачі та й виселенці шукають в своєму комітеті не лише матеріяльної допомоги. Вони шукають ще більше духової поживи, і тут її теж знаходять. Головно газети, які виходять у Німеччині: „Українські вісті", „Сучасна Україна", „Визволення" й інші. Тут теж можна отримати „Свободу" — найбільшу і найбільше знатну українську газету у вільному світі, яка видається в Ню Йорку. На спеціяльних картках відвідувачі берлінської станиці ЗУАДКомітету пишуть українцям до Америки: „Посилайте нам книжок якомога більше!".

Український Літературно-Мистецький Клюб
Ню Йорк

В п'ятницю 16-го жовтня відбудеться в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку доповідь проф. Валеріяна Горбачевського на тему: „Гуманістичний світогляд на тлі ідеократизму". Початок о год. 8 веч.

Київські враження англійської дипломатки

(Закінчення зі стор. 2.)

тивні мотиви з одинадцятого віку", згадує про численні образи, серед них дружини Ярослава з дочками, з яких Анна була королевою Франції". Саркофаґ Ярослава — одна з найкращих пам'яток скульптури, які бачила авторка в Росії.

Копули св. Софії, колись позолочені, а тепер помальовані на сіро-зелений колір, чітко відрізняються від звичайних цибулястих копул в Росії.

„Авторка відвідала відбудовану після війни університетську бібліотеку, де зібрано п'ять мільйонів часописів. „Подивляла рукописні книжки. Служебник з українськими оздобами, збірку „указів", найдавніший з яких підписаний Богданом 1649 р. . . . рідку книжку з українською нотою XVII віку".

„Але, — додає авторка, — дійсно вартісні рукописи, зв'язані з Києвом, як напр., Несторів літопис, зберігаються в Москві, в Ленінській бібліотеці".

„Це чудове, повне зелені місто має повітря, яке відпружує. Вечорами, як і в Тбілісі, ми бачили людей різного віку, що прогулювались по вулицях або сиділи на сходах у вечеровому холодку". Це становило разючий контраст з Москвою, де дорослі люди, з заклопотаним, напруженим виглядом, вічно кудись поспішають . . . Влітку чоловіки носять білі, полотняні убрання, а багато з них — „національні вишивані сорочки . . . зрідка здибаєте жінок в українських блюзках з вишиваними рукавами".

Пані Келлі залишала Київ з жалем, прирікаючи собі відвідати його знов.

Наприкінці кілька загальних спостережень авторки, що кілька років прожила в Совєтах і довела свою книжкою, що вміє дивитись на світ відкритими очима.

„Доросле населення виглядає пасивне й замкнене в собі, і в ресторанах і на вулиці всі розмовляють мало й потиху; здається, ніхто не має часу, щоб поговорити або пожуткувати на вулиці — це найбільше впадає в очі в Москві, а найменше — в грузинському Тбілісі й українському Києві". Це треба віднести до всіх чисторосійських міст: люди дивляться понуро, з вирахуванням, обличчя їх не прояснюються найменшою усмішкою.

. . . „Під час мандрівок по Москві, найщиріше усміхалися до мене старі й дуже бідні люди або діти, які намагалися бодай пару слів сказати до мене по-англійськи, чому їх навчили в школі. Й у цих дітей, як підростуть, очі, певно, також робитимуться камінними й холодними, коли дивитимуться на чужинця . . . Стануть шовіністами. . . в серце їх в'їсться щоденна пропаґанда — радіо, кіно, плякати, часописи".

Найсумніше враження, яке залишається від совєтських людей, це — „підрізані крила . . ., кожний ходить своїми власними стежками . . . коли вражає закостеніння, що зродилося з матеріялістичної віри" . . .

Б. Лаврівський

ПОМИЛКА В ФЕЙЛЕТОНІ „НАШІ КОРОЛІ"

В фейлетоні М. Андрусяка „Наші королі" треба справити: зам. „Ярослава Ізяславича" має бути „Ярополка Ізяславича" (ч. 209) і після слів „Мстислава III Романовича, що треба вставити „в 1235 р. замінив на київському великокняжому престолі Володимира IV, який"... (ч. 210).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НОВІ ВІДДІЛИ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ

Нижче подаємо список місцевостей, де в часі від 21-го липня до 10-го вересня 1953 року заснували нові Відділи Українського Конґресового Комітету та прізвища членів Екзекутиви тих Відділів:

1) **Гадзон, Н. Й.** — І. Юськів, Ф. Бородайкевич, П. Сиротюк, М. Мальгівський, К. Гусак.

2) **Барнесборо, Па.** — І. Васильків, Фр. Савалич.

3) **Бервік, Па.** — О. Лушик, М. Кукурило, П. Гилетій, І. Стеліґа, М. Лопушанський, М. Смеречанський, М. Луців, М. Калинин.

4) **Диксонвилл, Па.** — І. Годек, В. Грушка, І. Артемович.

5) **Джонставн, Па.** — Т. Волощук, Т. Лялька, М. Ґулин, О. Сакмар, І. Яцинич, П. Бабич, М. Телюк, М. Шатинський.

6) **Джонставн-Мекзон, Па.** — М. Ючак, І. Вацко, А. Онишко.

7) **Мек Аду, Па.** — І. Левчанин, П. Демко, М. Маркусь, Дм. Капітула.

8) **Маунт Кармел, Па.** — И. Заремба, Ол. Воркач, Н. Тодор.

9) **Мейзвилл, Па.** — Т. Заруцький, М. Гаргай, І. Седор.

10) **Нанти Ґло, Па.** — П. Боросюк, М. Калиняк, П. Паславський, І. Боросяк, о. Е. Королишин, М. Кінаш.

11) **Олифант, Па.** — Гр. Костик, Е. Романяк, А. Бараник, Н. Полянський, М. Демчишин, М. Ільчишин.

12) **Вилкіс Берри, Па.** — Ст. Ходновський, Н. Шпак, Ю. Нагірняк, В. Валіґун.

В часі від 21 липня до 10 вересня 1953. — заснували Ініціятивні Комісії для оформлення Відділів Українського Конґресового Комітету в слідуючих місцевостях:

1) **Ром, Н. Й.** — В. Чуйко, Ол. Ґац, І. Ганчарик, В. Бих, П. Кервавич.

2) **Калвер, Па.** — М. Мичковський, М. Ногус, Ю. Дацко.

3) **Сентралія, Па.** — І. Чепа, И. Вольчанський.

Створення тих Відділів та Ініціятивних Комісій було прийнято до відома й ухвалено на засіданні Ради Директорів Українського Конґресового Комітету дня 11-го вересня 1953 року.

Український Конґресовий Комітет Америки.

Клівленд, Огайо

На допомогу інвалідам.

Станиця Братства кол. Вояків І УД УНА в Клівленді перевела збірку на допомогу інвалідам та хворим кол. воякам І УД УНА. Разом зібрано $356, з того у Лорейні, Огайо $134, а в Клівленді $222.

Управа Станиці висловлює всім Жертводавцям щиру подяку.

Саме тепер наша Станиця підготовляється до акції розпродажу жетонів на допомогу всім потребуючим українським інвалідам по цілому світі. Віримо, що ця акція пройде з не меншим успіхом, як згадана вище збірка на допомогу інвалідам І УД УНА.

Управа.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

„ПРИСВОЄННЯ ПОЧЕСНОГО ЗВАННЯ ЗАСЛУЖЕНОГО УЧИТЕЛЯ"

Указом Президії Верховної Ради Української РСР „присвоїли почесне звання Заслуженого учителя" таким учителем на західних українських землях: Ґенсьорській Володимирі (Львів), Дідич Ганні (Чернелиця), Еберле Ганні (Львів), Климко Ользі (Миклашів), Ковалеву Юліянові (Коломия), Козак Анастазії (Станиславів), Коссареві Романові (Печеніжин), Кошемчукові Костянтинові (Луцьк), Кузич Марії (Станиславів), Огоновській Марії (Бережани), Савицькій Стефанії (Львів), Сайкевич Стефанії (Ямпіль), Слободян Ангеліці (Володимир Волинський), Турчиновій Катерині (Миколаїв коло Львова), Храпливому Іванові (Коломия), Шерстилові Іванові (Львів).

Цим „присвоєнням" почесного звання учителя большевики обдурюють українське учительство, ці титули їх ніщо не коштують, і ними вони хочуть робити враження, що піклуються долею учителів.

БАГАТИЙ ЗБІР МЕДУ НА ЗАКАРПАТТІ

„Колгоспи Закарпатської области почали багатий збір меду. Пасіка артілі „8 березня", Рахівської округи, налічує 250 бджолосімей. З кожного вулика в середньому колгоспники знімають від ,60 до 70 кілограмів меду. Щороку від пасіки артіль одержує до 100 тис. крб. прибутків.

Високий збір меду мають і колгоспи „Сталінська Конституція", „1 Травня" та інші колгоспи Рахівської округи".

Таку кореспонденцію принесла „Радянська Україна", але вона не подала, що сталося з цим медом, і хто його буде їсти. Недавно вона повідомляла, що яблука з Закарпаття помандрували до Ленінграду, щоб тамошні трудящі мали що їсти.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

CLEVELAND, O. — St. Mary's Lodge No. 112 of Cleveland, Ohio will hold their monthly meeting on Sunday, October 18, at St. Peter & Paul Church Hall after the third and fourth mass. We ask all members to attend in order to pick up their tickets for the coming Card Party which will be held on November 1, 1953 also to pay up their dues. — Ann M. Cooper, Sec.

БОФАЛО, Н. Й. — Бр. св. о. Николая відд. 127 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. жовтня в церковній залі по співаній Службі Божій. Урядники полагоджують справи в четверту неділю, зараз по спів. Сл. Божій при Fillmor і Oneida St. Просимо членів і членкинь платити свої належні вкладки, щоб оминути суспендовання. Суспендовані члени, як що вирівнають свої залеглости будуть прийняті наново. Просимо зголошувати своїх знайомих в члени УНСоюзу. — І Вула, пр.; П. Володка, фін. секр.; М. Левицький, рек. секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, відд. 147 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. жовтня, в парафіяльній залі, 803 Фронт вул., в 2-ій год. пополудні. Просимо членів прийти на означений час, сповнити свій членський обов'язок. Напоминаємо довгуючих прийти і вирівняти вкладки. Довгуючі, що не заплатять цего місяця будуть суспендовані. Члени, які платять річно не забувайте, що свою належитість треба заплатити найдалі до 25. ц.м. — Д. Рудакевич, предс.; Г. Віленький, кас.; І. Федорак, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Иосафата відд. 217 повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. жовтня, в год. 2. пополудні точно, в парафіяльній залі, 305 Гудсон вул. Приявність всіх членів є конечна, бо маємо багато важних справ до вирішення. Довгуючих членів проситься прийти на збори і вирівняти свої залеглости. Проситься членів також не забувати приєднувати нових членів. — В. Колданський, предс.; І. Деркач, кас.; А. Іванів, фін. секр.; Г. Вулавинець, рек. секр.

АНСОНІЯ, КОНН. — Т-во А. Бончевського, відд. 10 повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в неділю, дня 18-го жовтня, зараз по Службі Божій в парафіяльній залі. Проситься всіх членів прийти на збори. Довгуючих напоминається вирівняти залеглості. — М. Хома, предс.; В. Глива, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка відд. 252, відбудуться в неділю, 18. жовтня, в залі 2250 В. Кортез вул. Початок зборів о 12. год. вполудне. — Когут, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. о. Николая, відд. 106, відбудуться в неділю, 18. жовтня в домі відд. УНСоюзу, 843 North Western Ave., о год. 12. вполудне. Просимо всіх членів прибути, заплатити свої вкладки, щоби не переносити довгів з 1953 на 1954 рік. Суспендовані члени якщо заплатять залеглий довг будуть далі членами УНСоюзу. Просимо наших членів родичів що мають діти вписати в члени УНС. — Н. Гуль, заст. предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр.

ГАРТФОРД, КОНН. — Відд. 277 повідомляє членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, 18. жовтня, в клюбі на Whitmore St., о год. 4. пополудні. Від год. 2. до 4. Управа буде приймати вкладки і полагоджувати справи поодиноких членів. Проситься всіх членів прийти на збори і вислухати квартальний звіт а довжних членів обов'язково вирівнати свої залеглости. — Управа.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Бр. св. о. Николая відд. 369 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. жовтня, о год. 4. пополудні в церковній залі. Проситься всіх членів прибути на збори бо є важні справи до полагодження. — Уряд.

ЛІНКОЛН, НЕБРАСКА. — Збори відд. 141, „Єдність", відбудуться в неділю, 18. жовтня, о год. 5. пополудні, в домі п. Плоского. Проситься всіх членів прийти точно о год. 5. — Управа: Шалавіґа, Вітковнч, Плоский, Супрунович.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Бр. св. о. Николая відд. 5, відбудуться в неділю, 18. жовтня в годині 3. пополудні, в залі У. Д. Гор. Клюбу, 25-06 — 31 вул. Проситься членів прийти на збори, бо є важні справи до рішення. Буде звіт контрольної комісії за третій квартал. Проситься всіх, які ще не є членами УНСоюзу прийти і вписатися в члени. Довгуючих членів напоминається вирівняти свій довг. — М. Левицький, предс.; Гр. Василик, кас.; П .Варинч, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ.—Т-во ім. І. Франка відд. 372 повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 17. жовтня, о год. 8. веч., в домі VFW при Вашинґтон вул. Проситься всіх членів прийти на збори вирівнати свої вкладки як рівнож буде справа Народного Дому. Проситься всіх членів обов'язково явитися на зборах. — А. Кричак, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ, відд. 170, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 18. жовтня в год. 6. вечером в У. Н. Домі 183 Fleet St. Обов'язком кожного члена прийти на збори, а головно довгуючі повинні вирівняти свої залеглости, щоби секретар не ходив по хатах за вкладками. — П. Мелень, предс.; В. Пащак, кас.; І. Грабар, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Триквартальні збори 117 відділу, „Запорозької Січи" в Ню Йорку відбудуться в суботу, 17-го жовтня в домівці, при 33 Е. 7-а вул., II. поверх. Всіх членів просимо обов'язково явитися. Члени, що залягають з вкладками й не вплатять, будуть суспендовані. — С. Кучма — предс.; М. Корчинський, кас.; В. Калина, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Бр. св. Димитрія, відд. 288 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. жовтня, в год. 1:30 пополудні в укр. залі. Проситься членів явитись на збори бо є важні справи до вирішення. — М. Врус, предс.; В. Гойзан, кас.; Д. Мушастий, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Квартальні збори Т-ва Згода відд. 20, відбудуться в неділю, 18. жовтня в год. 2. пополудні в Укр. Хаті на Ґрейлінґ. Контр. комісія і фін. секр. здадуть звіт за 3 місяці. Проситься членів прибути на ті збори бо є важні справи до полагодження. — Д. Вілик, предс.; Н. Триш, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во ім. І. Франка, відд. 83 повідомляє членів, що місячні звичайні збори відбудуться в неділю, 18. жовтня, о год. 1. пополудні, в домі Товариства У. А. Горожан під ч. 847 Норт Френклин вул. Проситься членів прибути, а довгуючих вирівняти свої вкладки. — С. Чорномаз, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. І. Хрестителя, відд. 270 відбудуться в неділю, 18. жовтня, в год. 2:30 пополудні, в Укр. Нар. Домі. Проситься членів прибути на збори, вибрати комітет і забрати білети на баль, що відбудеться заходом нашого Братства. — Т. Гіль, предс.; М. Баран, фін. сер.-кас.; В. Бутковський, рек. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в середу, 14. жовтня, о год. 7.30 вечором, в У. Н. Домі, при Фліт вул. Проситься членів прийти на збори в означений час і заплатити свою вкладку. Довгуючі члени хай вирівнають свої вкладки на цих зборах, або найпізніше до 25-го жовтня, інакше будуть суспендовані. — П. Костик, предс.; Ів. Патуляк, кас.; В. Кушнір, секр.

БАЙОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка, відд. 281 відбудуться в п'ятницю, 16. жовтня, точно о год. 8. ввечорі, в У. Н. Домі, 33-35 Вест 19 вул. Просимо всіх членів, прийти на збори, маємо дуже важні справи до полагодження. — І. Довгань, предс.; Я. Лаврів, кас.; Л. Бачинський. секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. — Повідомляється членів Бр. св. Арх. Михаїла відд. 332, що місячні збори відбудуться в суботу, 17. жовтня, о год. 7. ввечорі в У. Н. Домі, 10 Колфакс вул. Проситься всіх членів прийти на збори. — М. Сірман, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Бр. св. о. Николая, відд. 175 повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. жовтня, о год. 1. пополудні, в У. Н. Домі, 4655 Мартін і Мішіґан. Кожний член повинен обов'язково прийти, бо маємо важні справи до полагодження. — Уряд.

БЕЙОН, Н. ДЖ. — Бр. св. Арх. Михаїла, відд. 213 подає до відома членам, що місячні збори відбудуться в вівторок, 13. жовтня, о год. 7. веч., в Укр. Нар. Домі, 33 Вест 19 вул. Обов'язком кожного члена прибути бо є важні справи. Довгуючих членів проситься вирівняти свою залеглість, в противнім разі уряд поступить після статуту. — Управа.

ТОМАСТОН, КОНН. — Т-во Українська Січ, відд. 421, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в суботу, 17. жовтня, точно о год. 8. ввечорі на Проспект вул.

Робітничі заворушення в бруклинському порті

Бруклин, Н. Й. — Двісті прихильників робітничого провідника Тоні Анастазії, який очолює місцевий відділ Міжнародної Спілки Вантажників, що її недавно АФП позбавила членства, спричинили заворушення в одному порті в Брукліні, не дозволяючи працювати вантажникам, які організують нову спілку, що має належати до АФП. Поліція арештувала 13 вантажників із групи Анастазії, між ними і брата Анастазії Жерарда. Трьох вантажників відведено до шпиталю, а двом дано першу поміч на місці. Прихильники Анастазії обкидали камінням тих вантажників, що хочуть бути членами АФП, і поліція стала в їх обороні. Це перший випадок заворушень на тлі внутрішньої боротьби між вантажниками. Прихильники старої спілки вантажників погрожують, що ця боротьба може перенестися до інших причалів і спаралізувати рух у портах Ню Йорку і стейту Ню Джерзі. Ситуація погіршує ще й та обставина, що поліція шукає в 13 стейтах за Майком Броґаном, який зник два тижні тому. Броґан був прихильником нової спілки і є підозріння, що його вбили особи, що тримаються давньої спілки, під проводом Джозефа Райена, яку АФП позбавила членства в АФП за те, що її провід опанований злочинним елементом.

✝

Управа Видавничої Спілки „Самостійна Україна" і Редакція журналу „Самостійна Україна" ділиться з Громадянством сумною вісткою, що в дні 3. жовтня ц. р. відійшов від нас у вічність наш Член Голова Контрольної Комісії Видавничої Спілки та член Редакційної Колеґії журналу „Самостійна Україна"

Сл. п. Д-р ЮЛІЯН ВАССИЯН

Член Проводу Українських Націоналістів, учасник Віденського Конґресу ОУН, б. Теренoвий Провідник, визначний український публіцист і філософ, політичний і громадський діяч.

Похорони відбулися в дні 6. жовтня ц.р. в Шікаґо.

Хай пам'ять про нього вічно живе між нами!

ТАРЗАН, ч. 3167. Небезпека причаїлася.

Саме перед світанком Тарзан відвернувся від спалахів святині і поспішив до річки на зустріч із Джеромом.

— Джеррі, ми навіть не подякували людині, яка нам помогла, — завважила Джессіца. — Але він сказав, що прийде до нас. Я цікава, хто він?

Спостерігаючи берег для першого знаку присутности свого рятівника, Джером і його сестра, не кваплячись, плили з течією, обидвоє зовсім несвідомі небезпеки, що на них чекала.